

منابع بانکی ، تسهیلات و عقود اسلامی جهت سرمایه گذاری در بخش کشاورزی با هدف تولید و

اشتغال

مقدمه :

از نظام بانکی به عنوان یکی از محرکه های اقتصاد میتوان نام برد و نقش مهم آن در رسیدن به رشد اقتصادی مطلوب و تحقق اهداف چشم انداز کشور حایز اهمیت است . بانکها از طریق تجهیز منابع، ابزار پرداخت تسهیلات را فراهم می کنند در واقع مصرف منابع به کارگیری آنها در فعالیتهای مختلف اقتصادی جامعه، اعم از تجاری و تولیدی است. در سیستم بانکداری متعارف، عمده موارد مصرف منابع بانکها اعطای اعتبارات، وام های تولیدی و صنفی به اشخاص حقیقی و حقوقی، تنزیل اسناد تجاری و مشارکت در سرمایه مؤسسات تولیدی و خدماتی می باشد و از این طریق باعث اشتغال، کارآفرینی و استقرار چرخه پولی سالم در کشور و در نهایت تداوم کار و رونق اقتصادی می شوند.

ذیلا به آشنایی با تسهیلات و انواع آن وهمچنین انواع عقوداسلامی رایج در سیستم بانکی می پردازیم.

تعریف تسهیلات :

تسهیلات وجوهی هستند که بانک در چارچوب عملیات بانکی بدون ربا و در قالب عقود اسلامی به اشخاص حقیقی یا حقوقی در قالب تسهیلات سرمایه ای (ثابت ، اساسی) و سرمایه در گردش (جاری) می پردازد
ازمنظردیگر تسهیلات بانکی همان خروجی های اصلی بانک ها هستند که از طریق آنها نقدینگی های سرگردان جامعه، به مبادی تعریف شده و هدفمند اقتصادی تزریق می شود. بدین معنی که یک بانک با تجهیز منابع (شامل سرمایه و حقوق صاحبان سهام و انواع سپرده ها و یا سایر بدهی ها) آنها را در راستای اهداف از قبل تعیین شده به مصرف می رساند تسهیلات اعطایی بانک ها به طرح ها و پروژه ها صنعتی و بازرگانی را می توان در دو مورد ریالی و ارزی بررسی نمود که در این بخش ما به معرفی انواع تسهیلات ریالی که بانک ها ارائه می دهند می پردازیم.
بانک ها در دو شکل خصوصی و دولتی مبادرت به ارائه خدمات می کنند که به طور معمول شکل و نوع تسهیلات آنها مشابه بود و تفاوت آن در نحوه پرداخت و سود و نرخ بهره آنها می باشد .

انواع تسهیلات

تامین منابع بانکها به یکی از روشهای زیر صورت میگیرد

(۱) منابع داخلی

تأمین کننده این اعتبارات، بانک است که با استفاده از منابع در اختیار و در چارچوب ضوابط و مقررات داخلی بانک قابل پرداخت است.

(۲) وجوه اداره شده

وجوهی است که دستگاه اجرایی از محل اعتبارات خود و یا از اعتبارات کمک های فنی و اعتباری قوانین بودجه و یا منابع دیگر تأمین می کند و ممکن است به صورت ملی و یا استانی و در قالب تفاهم نامه فی مابین در اختیار بانک قرار گیرد تا در چارچوب ضوابط و مقررات مربوطه پس از معرفی اشخاص حقیقی و حقوقی از سوی دستگاه اجرایی ذیربط در قالب تسهیلات تلفیقی، تسهیلات یارانه دار، تسهیلات بدون سود و یا کمک های بلاعوض پرداخت شود .

(۲ - ۱) تسهیلات تلفیقی

اعتباراتی که از تلفیق منابع داخلی بانکهای عامل با وجوه نامین شده از سوی واگذارنده اعتبار تجهیز شده و در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار میگیرد. سهم وجوه در این نوع تسهیلات غالباً فاقد سود بوده و مجریان فقط اصل وجوه را عودت خواهند داد. با توجه به این مکانیزم سود کل تسهیلات با محاسبه بخش وجوه (فاقد سود) نسبت به منابع داخلی ارزان تر خواهد بود.

۲-۲) تسهیلات یارانه دار

کل این اعتبارات از منابع داخلی بانکها پرداخت شده و واگذارنده اعتبار نسبت به تامین بخشی از یارانه سود با توجه به سود مصوب شورای پول و اعتبار از محل منابع در اختیار اقدام می نماید.

۲-۳) تسهیلات بدون سود

این اعتبارات برای اجرای پروژه های خاص در اختیار مجریان طرحها قرار میگیرد و کلاً از محل اعتبارات دستگاه اجرایی میباشد و متقاضیان بایستی در سررسید اصل وجوه را بدون سود به بانک عودت نمایند

۲-۴) کمک های بلاعوض

این منابع برای مساعدت در اجرای طرح های مورد حمایت خاص دستگاه های اجرایی و تامین بخشی از هزینه اجرایی اینگونه طرح ها پرداخت میگردد. غالباً طرحهایی مشمول این اعتبارات میگردند که بصورت خود اجرایی بخشی از سرمایه گذاری لازم توسط خودمجری صورت پذیرفته باشد

۳) وجوه تبصره ای

عبارتست از اعتباری که همه ساله در راستای اهداف مشروح در قوانین بودجه سنواتی برای تخصیص به بخشهای مختلف اقتصادی منظور و از طریق بانک مرکزی برای اجرا به بانکهای عامل ابلاغ می شود.

۴) صندوق توسعه ملی

هدف از ایجاد این صندوق آن است که از طریق صندوق های ثروت ملی، بخشی از ذخایر ارزی با هدف کسب بازده در بلندمدت و در قالب سرمایه گذاری های مولد به کار گرفته شوند تا ضمن بر عهده داشتن مسئولیت حفظ ثبات اقتصاد ملی، حمایت از اقتصاد داخلی کشور، ذخیره سازی پس انداز بین نسلی و همراه شدن با اقتصاد بین المللی و منطقه ای را قوت بخشند.

انواع عقود

در نظام بانکداری بدون ربا، توزیع منابع بانک ها از طریق عقود اسلامی صورت میگیرد. این عقود، متضمن روشهای اجرایی است که بانک ها میتوانند تسهیلات مورد نیاز مشتریان را در چارچوب قراردادهای و معاملات اسلامی تنظیم کنند و در اختیار آنان قرار دهند. برای تحقق این امر، قانون عملیات بانکی بدون ربا و آیین نامه ها و دستور العمل های اجرایی عقود قیدشده، تهیه و به تصویب مراجع قانونی رسیده است.

بر این اساس روش های تخصیص منابع در یک تقسیم بندی کلی به سه قراردادهای مبادله ای، قراردادهای مشارکتی و گروه قرض الحسنه تقسیم می شوند.

۱) عقود مبادله ای

عقودی با بازدهی ثابت هستند که نرخ سود تسهیلات در قالب آنها می تواند نرخ ثابتی باشد. مطابق این عقود، بانک، کل یا بخشی از سرمایه مورد نیاز یک فعالیت اقتصادی را تامین می کند، با این تفاوت که بعد از انعقاد قرارداد و قبل از انجام فعالیت اقتصادی، سود بانک معلوم و معین است و تحولات آتی و تغییرات احتمالی در وضعیت مالی فعالیت

مذکور (از جهت سود و زیان) ارتباطی به سود و مطالبات بانک در آن قرارداد ندارد. در ادامه به بررسی عملکرد انواع عقود مبادله‌ای، از جمله فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک و جعاله می‌پردازیم.

۱-۱) فروش اقساطی

این تسهیلات به واحدهای تولیدی جهت تامین مالی مواد اولیه که شامل هر نوع مواد خام، نیمه ساخته، ساخته شده و واسطه‌ای و مواد بسته بندی و ابزار کار که در تولید یک محصول معین بکار می‌روند، برای یکدوره تولید حداکثر یکساله پرداخت می‌شود. این نوع تسهیلات به واحد های تولیدی دایر و یا در آستانه بهره برداری که دارای پروانه بهره برداری می باشند اعطا می شود. نرخ سود این قرارداد متناسب با بخش فعالیت متقاضی متغیر می باشد. بانک ها می توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت استفاده در امور تولیدی و خدماتی، سه دسته از کالاهای زیر را تهیه کنند و از طریق فروش اقساطی در اختیار متقاضیان قرار دهند:

– مواد اولیه، لوازم یدکی و ابزار کار

– ماشین آلات، تأسیسات و تجهیزات تولیدی

– فروش اقساطی مسکن

منظور از فروش اقساطی، واگذاری عین به بهای معلوم، به غیر، به ترتیبی است که تمام یا قسمتی از بهای مزبور به اقساط مساوی یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین دریافت گردد.

ویژگیها

۱- عامل مهم در معاملات فروش اقساطی، تعهد متقاضی بر خرید و مصرف اموال مورد تقاضا میباشد و موسسه مطلقاً از خرید اموال بدون وجود متقاضی و تعهد او به قصد خرید خودداری مینماید. لذا، بلافاصله پس از خرید باید اموال خریداری شده در اختیار متقاضی قرار گیرد.

۲- فروش اقساطی، ابزاری کوتاه مدت جهت رفع نیازهای سرمایه در گردش واحدهای تولیدی از لحاظ مواد اولیه، لوازم یدکی و ابزار کار بوده و به صورت ابزاری میان مدت برای رفع نیاز های سرمایه ای واحدهای تولیدی و خدماتی از لحاظ وسایل تولید، ماشین آلات و رفع نیاز مصرف کنندگان وسایل با دوام تولیدات داخلی مانند خودرو، یخچال، تلویزیون، و ابزاری بلند مدت جهت رفع نیاز متقاضیان در زمینه مسکن میباشد.

۳- فروش اقساطی در امور بازرگانی قابل استفاده نیست.

۴- در فروش اقساطی، اموال بلافاصله پس از انعقاد قرار داد به مالکیت مشتری در می‌آید.

۲-۲) اجاره به شرط تملیک

ماده ۱۲ از فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا(بهره) مقرر داشته، بانک ها می توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور کشاورزی، اموال منقول و غیر منقول را بنا به درخواست مشتری و تعهد او مبنی بر انجام اجاره بشرط تملیک و استفاده خود، خریداری و به صورت اجاره به شرط تملیک به مشتری واگذار نمایند. تعریف: تهیه و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول توسط بانک (به عنوان موجر) به مدت معین برای اجاره، مشروط بر اینکه در صورت تسویه کامل بدهی در پایان مدت قرارداد اجاره، مشتری (مستاجر) مالک اموال مورد اجاره گردد. یکی از روشهای بسیار قابل استفاده توسط آن دسته از مشتریان بانک ها که در فعالیت های تولیدی و خدماتی اشتغال دارند و یا متقاضی دریافت تسهیلات بانکی بابت مسکن می باشند، اجاره به شرط تملیک است که جایگزین موارد عدیده ای از وامها و اعتبارات ربوی معمول در گذشته شده است. روش اجاره به شرط تملیک مبتنی بر عقد

اجاره ای است که در آن شرط می شود مستأجر در پایان مدت اجاره، در صورت عمل به شرایط مندرج در قرارداد، عین مستأجره (کالا یا اموال موضوع اجاره) را مالک شود. با استفاده از این روش، بانک ها می توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش بخشهای مختلف اقتصاد اعم از امور خدماتی، کشاورزی، صنعتی، معدنی و نیز مسکن، به عنوان موجر، مبادرت به معاملات اجاره به شرط تملیک کنند.

۳-۳) جعاله

یکی دیگر از تسهیلات بانکی که در نظام بانکداری اسلامی به عنوان یک ابزار مورد استفاده قرار میگیرد، جعاله است که به موجب آن جاعل یا کارفرما در مقابل انجام عمل معین (طبق قرارداد) ملزم به ادای مبلغی اجرت معلوم میشود. طرفی که عمل یا کار را انجام می دهد، عامل یا پیمانکار نامیده میشود. با استفاده از عقد جعاله در به کارگیری تسهیلات بانکی، برای بانک ها امکان گسترش و توسعه در امور مربوط به تولیدات صنعتی و کشاورزی، بازرگانی و خدماتی با تنظیم قرارداد به عنوان عامل و یا در صورت لزوم به عنوان جاعل فراهم میگردد. بنابراین، بانکها قادرند با تنظیم قرارداد جعاله، تقاضای مشتریانی را که نمی توانند نیازشان را از طریق سایر تسهیلات برآورده سازند، مورد اجابت قرار دهند.

تسهیلات جعاله در رابطه با انجام اموری است که تحقق آن نیاز به تامین منابع مالی توسط بانک داشته و در بخشهای مختلف به شرح زیر قابلیت استفاده دارد.

• بخش صنعت: انجام اموری مثل ایجاد کارگاه، سالن، سوله، انبار، انواع مخزن، نصب و تعمیر وسایل و ماشین آلات و تاسیسات، حفر چاه و ایجاد فاضلاب و اموری مشابه.

• بخش معدن: انجام اموری مثل ایجاد تونل، ریل گذاری، نصب و تعمیر وسایل و ماشین آلات و تاسیسات، حفر چاه و ایجاد فاضلاب و...

• بخش کشاورزی: انجام اموری مانند: ایجاد انبارها، مخازن، محل نگهداری دام و طیور، سردخانه، زه کشی، کانال کشی، شخم زدن، سم پاشی و....

• بخش خدمات: انجام اموری چون نصب و تعمیر وسایل، ماشین آلات تاسیسات مربوط به واحدهای خدماتی، تجهیزات پزشکی بیمارستانی و...

ویژگیها

۱- طبق قانون مدنی جعاله عقدی است جایز و مادام که عمل به اتمام نرسیده است هر یک از طرفین می توانند رجوع کنند.

۲- جعاله از جمله تسهیلات کوتاه و میان مدت اعتباری برای گسترش امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی است.

۳- بانک / مؤسسه می تواند به عنوان عامل یا در صورت لزوم به عنوان جاعل اقدام به جعاله نماید. که در اینگونه موارد بانک / مؤسسه بعنوان عامل طی قرارداد جعاله ثانویه به عنوان جاعل کار را به دیگری واگذار می نماید.

۴- در مواردی نیز بانک / مؤسسه بعنوان عامل میتواند جاعل را از طرف خود نماینده انتخاب و با پیمانکار قرارداد انجام کار را منعقد نماید که در اینصورت جاعل به نمایندگی از طرف بانک / مؤسسه بعنوان جاعل یا عامل دیگری قرارداد منعقد مینماید.

۲) عقود مشارکتی

در این نوع عقود، بانک، کل یا بخشی از سرمایه مورد نیاز یک فعالیت اقتصادی (تولیدی، تجاری یا خدماتی) را تأمین می کند و در نهایت، در انتهای فعالیت، مطابق قرارداد فی مابین با صاحبکار اقتصادی، سود حاصل از این فعالیت را تقسیم می نماید. در ادامه به بررسی عملکرد انواع عقود مشارکتی از جمله مضاربه، مشارکت مدنی، مشارکت حقوقی، سرمایه گذاری مستقیم و سلف می پردازیم.

۱-۲) مضاربه

مضاربه عقدی است که به موجب آن، بر اساس یک قرارداد بین بانک و شخص (حقیقی و حقوقی) سرمایه و کار لازم برای اقدام به یک امر تجاری (خرید و فروش کالا) فراهم می شود. در این قرارداد، بانک (مضارب) تأمین کننده وجه مورد لزوم (سرمایه مضاربه) و طرف دیگر قرارداد (عامل) عهده دار انجام کلیه امور مربوط به موضوع قرارداد مضاربه است. سود حاصل از انجام معامله مورد نظر، در پایان کار بین بانک و عامل تقسیم خواهد شد. نسبت این تقسیم بر اساس توافق اولیه خواهد بود.

ویژگیها:

۱- مضاربه از جمله عقود جایز است و از این رو هر یک از طرفین اختیار فسخ قرارداد را دارند مگر این که در قرارداد شرط دیگری تعیین شده باشد.

۲- مضاربه از جمله تسهیلات کوتاه مدت حداکثر یکساله است که موسسه بر اساس آن میتواند منحصرأً جهت گسترش امور بازرگانی به عنوان مالک سرمایه نقدی لازم را برای انجام یک معامله تجاری در اختیار عامل، اعم از شخص حقیقی و حقوقی قرار دهد و در سود حاصله به توافق شریک باشند.

۳- در مضاربه نقش مالک و عامل کاملاً از یکدیگر جداست. و تأکید و تصریح شده است که مالک فقط سرمایه را تأمین نموده و به هیچ عنوان وظایف عامل را بر عهده نگیرد. در مقابل، عامل نیز تنها وظیفه عاملیت را بر عهده دارد.

۴- بجز هزینه های تعیین شده در قرارداد پرداخت هرگونه وجهی از سرمایه مضاربه بابت تأمین هزینه ها، جایز نبوده و بر عهده عامل میباشد.

۵- مسئولیت عامل در حفظ سرمایه، همان مسئولیتی است که قانوناً بر عهده امین است و در قرارداد لحاظ میگردد.

۶- معاملات مضاربه فقط در مواردی که خرید و فروش کالا مستلزم هیچگونه تغییرات ظاهری و ماهوی نباشد قابل انجام میباشد.

۲-۲) مشارکت مدنی

از جمله روش هایی که بر اساس موازین شرع، بانک می تواند با اشخاص (حقیقی و حقوقی) وارد معامله شود و نیاز های مالی این گونه اشخاص را برطرف کند، مشارکت مدنی است. طبق آئین نامه قانون عملیات بانکی بدون ربا: "مشارکت مدنی عبارتست از درآمیختن سهم الشرکه نقدی و یا غیرنقدی متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی متعدد، بنحو مشاع، بمنظور انتفاع، طبق قرارداد".

در قانون مدنی چنین تعریف شده است: "اجتماع حقوق مالکین متعدد در شیئی واحد بنحو مشاع".

الف: اجتماع مالکین متعدد

شرکت بطور کلی به اعتبار حقوق مالکیت شرکاء تشکیل میشود و نه خود شرکاء. بعبارت دیگر، شرکت به مفهوم وسیع کلمه مبتنی بر رابطه حقوقی شرکاء با یکدیگر است و نه رابطه شخصی آنان و تعدد مالکین معمولاً از دو به بالا را در بر میگیرد.

ب: شیء واحد

مشارکت باید دارای موضوع معینی بوده و هریک از شرکاء نسبت به آن مالکیت داشته باشند.

ج: مشاع

منظور از مشاع آن است که مالکیت هر یک از شرکاء محدود به جزء خاص و معینی از شیئی مورد مشارکت نبوده بلکه به کل آن تسری دارد.

ویژگیها:

الف: مشارکت مدنی برخلاف مضاربه که سرمایه نقدی مورد نیاز را منحصرأ مالک (مؤسسه) تأمین مینماید. تأمین سرمایه اعم از نقدی و غیر نقدی به مشارکت شرکاء تأمین میشود.

ب: مؤسسه میتواند در هر شرکت مدنی حداکثر تا هشتاد درصد کل سرمایه مشارکت نماید.

ج: مشارکت مدنی در صورتی تحقق خواهد یافت که شرکاء طبق قرارداد سهم الشرکه نقدی خود را بحساب مخصوصی نزد مؤسسه و بنام شرکت واریز نمایند و چنانچه تمام یا قسمتی از سهم الشرکه غیرنقدی باشد، باید با توافق شرکاء، تقویم و ارزش ریالی آن در شرکت منظور گردد.

د: مشارکت مدنی در تأمین منابع مالی مورد نیاز در امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی مورد استفاده قرار میگیرد.

ه: مشارکت مدنی میباید ظرف یکسال خاتمه پذیرد و قرارداد مشارکت مدنی ظرف همین مدت قابل تسویه باشد. در مواردیکه مشارکت مدنی برای امور تولیدی صنعتی، معدنی، کشاورزی، احداث مسکن و ساختمان صورت پذیرد، حداکثر مدت ۳ سال میباشد.

و: در مشارکت مدنی نحوه تسویه باید مشخص شود در این خصوص، شریک متعهد میشود کالای احتمالی باقیمانده در پایان مدت قرارداد را به قیمتی که مؤسسه تعیین مینماید خریداری و قرارداد را تسویه نماید.

ز: فروش اقساطی سهم الشرکه مؤسسه در مشارکت مدنی تولیدی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، احداث مسکن، و ساختمان در زمان خاتمه قرارداد ممکن میباشد.

ح: مشارکت مدنی در امور بازرگانی، دارای شرایطی کاملاً مشابه مضاربه میباشد، با این تفاوت که:

(۱) در مضاربه، صددرصد سرمایه ولی در مشارکت مدنی درصدی از سرمایه مورد نیاز برای اجرای عملیات موضوع مشارکت از طرف مؤسسه تأمین میگردد.

(۲) هزینه‌های قابل قبول منحصربه هزینه‌های اصلی نبوده و هر نوع هزینه دیگر با توافق طرفین میتواند در قرارداد قید شود.

(۳) پرداخت سهم الشرکه مؤسسه در مشارکت مدنی برخلاف مضاربه که دفعتاً واحده و نقداً انجام میپذیرد، به دفعات میتواند تأمین گردد.

۳-۲) مشارکت حقوقی

مشارکت حقوقی عبارت است از تأمین قسمتی از سرمایه شرکت های سهامی جدید و یا خرید قسمتی از سهام شرکت های سهامی موجود. طبق تعریف، مشارکت بانک ها در سرمایه شرکتهای سهامی تولیدی (صنعتی، معدنی، کشاورزی و ساختمانی) و نیز شرکتهای سهامی بازرگانی و خدماتی به منظور تأمین کمبود منابع مالی مورد نیاز این گونه شرکت ها، تحت عنوان مشارکت حقوقی صورت میگیرد. به این ترتیب امکان تأمین قسمتی از منابع مالی بلند مدت که برای اجرای طرح مورد نظر شرکتهای سهامی ضروری است، از محل منابع سیستم بانکی به وجود می آید.

۴-۲) سرمایه گذاری مستقیم

سرمایه گذاری مستقیم بانک ها برای کمک به توسعه بخش های مختلف اقتصادی از طریق تأمین سرمایه لازم برای اجرای طرح های تولیدی، بازرگانی و خدماتی در قالب تأسیس شرکتهای سهامی صورت می گیرد.

۵-۲) سلف

منظور از معامله سلف در عملیات بانکی، پیش خرید نقدی محصولات تولیدی (کشاورزی و صنعتی) توسط بانک به قیمت معین است. زمانی که تولیدکننده در جریان تولید کالا و یا فراورده ها دچار کمبود منابع مالی در تأمین قسمتی از سرمایه در گردش مورد نیاز خود شود، میتواند از طریق پیش فروش قسمتی از تولید، مشکل مالی خود را برطرف نماید

ویژگیها

۱- معامله سلف، با عنایت به ماهیت حقوقی آن، عقدی است لازم و بنابراین فسخ آن جز در موارد معین مصرحه در قانون مدنی امکان پذیر نیست.

۲- دایر بودن و در مرحله بهره برداری قرار داشتن واحد تولیدی، لازمه تحقق شرط انجام معامله سلف می باشد.

۳- معامله سلف تأمین کننده سرمایه در گردش مورد نیاز واحدهای تولیدی (صنعتی، تولیدی، کشاورزی) اعم از حقیقی و حقوقی می باشد، یعنی وقتی که در جریان تولید کالا، تولید کننده دچار کمبودهایی در تأمین قسمتی از سرمایه در گردش مورد نیاز باشد، میتواند با پیش خرید محصولات اینگونه واحدها، مشکل را رفع نمود. بنابراین خرید کالاهای موجود متقاضی که بنا به دلایلی در شرایط روز قابل عرضه در بازار داخلی و خارجی نمی باشد، مشمول معامله سلف نخواهد شد. به عبارت دیگر، معامله سلف در مورد کالاهایی است که نیاز پولی متقاضی الزاماً برای تولید همان کالای معامله سلف بوجود آمده است.

۴- موسسه در صورتی مجاز به پیش خرید محصولات تولیدی می باشد که زمان تحویل کل محصول به موسسه از تاریخ انجام معامله حداکثر معادل یک دوره تولید باشد، مشروط بر اینکه به هر حال از یکسال تجاوز نکند.

۵- وجه معامله باید نقداً و یکجا تحویل شده و محصولات مورد معامله سلف مستقیماً توسط واحد تولیدی طرف قرارداد تولید گردد.

۳) قرض الحسنه

قراردادی است که بموجب آن بانک (به عنوان قرض دهنده) مبلغ معینی را طبق ضوابط مقرر در این دستورالعمل به اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی (به عنوان قرض گیرنده) به قرض واگذار مینماید. به موجب قانون عملیات بانکی بدون ربا اعطای تسهیلات قرض الحسنه در موارد زیر مجاز میباشد:

۱. شرکتهای تعاونی به منظور ایجاد کار

۲. کارگاهها و واحدهای تولیدی متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور کمک به افزایش تولید

۳. رفع احتیاجات ضروری اشخاص حقیقی

۴. هزینه ازدواج و تهیه جهیزیه

۵. هزینه درمان و بیماری

۶. هزینه تعمیر و تأمین مسکن

۷. کمک هزینه تحصیلی

۸. کمک هزینه برای ایجاد مسکن در روستایی ها

۹. رفع نیازهای ضروری

تعدادی دیگر از عقود نیز به شرح زیر می باشند که فراوانی کمتری نسبت به مواردی که شرح آنها رفت دارند

مساقات

مساقات قراردادی است میان صاحب باغ و دیگری که به ازای دریافت مقداری از محصول، کار نگهداری از باغ و برداشت را انجام می دهد.

مزارعه

مزارعه قراردادی است که در آن بانک زمین مشخصی را برای مدت معین در اختیار طرف دیگر قرار می دهد تا در آن کشاورزی کند. در نهایت سود حاصل بین طرفین تقسیم می شود.؟ اجاره به شرط تملیک یکی دیگر از تسهیلات اعطایی بانک ها اجاره به شرط تملیک است. در این قرار داد شرط می شود مستاجر در پایان مدت اجاره در صورت عمل به شرایط قرارداد، عین مستاجره را مالک شود.

خرید دین

طبق قرارداد خرید دین، بانک ها می توانند اسناد و اوراق تجاری متعلق به واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی را تنزیل کنند .